

identificarea distribuției spațiale a elementelor constitutive a tuturor vestigiilor, cât și recuperarea tuturor artefactelor și ecofactelor descoperite, date fiind caracteristicile structurilor de habitat identificate. Astfel, obiectivul principal al echipei de specialiști a constat în cercetarea exhaustivă a tuturor vestigiilor identificate în zona afectată direct de lucrările de construire a autostrăzii.

Cercetările arheologice cu caracter preventiv, efectuate în primăvara-toamna anului 2012, de-a lungul a 31 de săptămâni, au confirmat prezența potențialului arheologic semnalat anterior, fiind identificate și cercetate peste 300 de complexe arheologice, distribuite pe o suprafață de cca. 28.000 mp din cei peste 39.000 mp investigați, între km 9+650–10+150 ai viitoarei autostrăzi A1, Orăștie–Sibiu, tronson Orăștie–Sebeș. Astfel, investigațiile arheologice au pus în valoare o zonă de habitat rural din epoca romană, atât prin zona locuită, așezarea (km 9+650–9+910), cât și prin zona funerară aferentă acesteia, necropola (km 9+920–10+054). Situl se delimita între km 9+650–10+054, fiind traversat de DN7, aproximativ pe direcția N–S, ceea ce a impus, uneori, metoda de cercetare. De asemenea, scurgerea apelor pluviale, urmând panta naturală spre râul Mureș (de la S la N), aluviunile aduse de râul Cugir, poate chiar și Mureș, construirea DN7, practicarea culturii viței de vie în zona necropolei, excavarea dealului denumit „Țelinile Șibotului”, practicarea agriculturii intensive, folosirea ca cimitir de animale a zonei așezării, introducerea fibrei optice, a unei conducte de gaze și diverse alte intervenții antropice necunoscute au dus la deteriorarea vestigiilor arheologice, astfel încât cele mai multe dintre complexe se aflau într-o stare de conservare precară.

Cea mai mare parte a sitului, cum era și normal, este ocupată de zona de locuit, respectiv între km 9+650–9+910 (la sud și nord de DN7). Cercetările arheologice de teren au pus în evidență limitele de est, sud și vest ale așezării. Limita de nord se află în afara traseului A1. Așezarea era străbătută de la E la V de un drum4 (orientat NNE–SSV), al cărui traseu trecea, cel mai probabil, prin partea de nord a necropolei, având, în cea mai mare parte, același traseu cu cel al DN7. Din acest drum porneau cel puțin două străzi5 (orientate NNV–SSE), la care erau adosate unele dintre locuințe. De asemenea, unele dintre acestea aveau accesul direct dinspre drum. Au fost identificate și cercetate un număr de 17 clădiri cu dimensiuni6 și planimetrie individuală, surprinse parțial7 sau în întregime. Toate clădirile sunt orientate NNV–SSE, au forme rectangulare8 sau dreptunghiulare9 și sunt compartimentate în mai multe încăperi10. Cele mai multe dintre zidurile clădirilor (surprinse la nivelul fundațiilor sau până la primele două-trei asize ale elevației) sunt construite din pietre de râu, șisturi/calcare locale și material tegular (fragmentar) legate, în egală măsură, cu pământ sau mortar. S-a constatat folosirea cu predilecție a mortarului la corpurile cu funcționalitate domestică, lutul fiind folosit fie la zidurile care delimitează curțile ansamblurilor, fie la zidurile care formează anexele gospodărești. Ca tehnică constructivă este de menționat faptul că, la majoritatea zidurilor, prima asiză a fundației constă dintr-un strat (cca. 0,15–0,20 m) de prundiș (pietricele și nisip), iar la construirea colțurilor, la cele mai multe dintre clădiri, sunt folosite tegule (0,42 x 0,29 x 0,05 m), rar șisturi prelucrate, legate cu mortar sau lut. Dat fiind starea de conservare a sitului în general, nivelurile de funcționare ale clădirilor au fost surprinse în foarte puține situații. Acestea constau fie din lut bătătorit (care în urma incendierii a căpătat o culoare roșie), fie din pavaje din cărămidă. În ambele cazuri, substructura era formată din straturi de pietre, pietriș și lut bătătorit. Cele mai multe dintre încăperi erau prevăzute cu o instalație de încălzire, de forme și mărimi variate. Clădirile erau acoperite cu tegulae și imbrices, descoperite în număr mare în interiorul și exteriorul clădirilor. Judecând după grosimea zidurilor11 și a materialelor descoperite, se poate afirma faptul că unele dintre clădiri puteau avea pereții din materiale perisabile (bârne din lemn, lut etc.), iar altele din materiale mai durabile (material litic și/sau tegular). Cel mai adesea, curțile erau „pavate” cu pietriș sau pietre de mici dimensiuni, putând fi, de asemenea, compartimentate sau având elemente specifice unor anexe gospodărești de tip „aplecătoare”.

Observațiile in situ (de ordin stratigrafic, planimetric și materialele arheologice) indică două/trei faze de utilizare a fiecărei zone în parte. Astfel, unele dintre clădiri cunosc una sau două faze de refacere, cu mici modificări ale planimetriei inițiale, iar în alte zone se constată o succesiune, în sensul că folosirea materialului perisabil este abandonat și înlocuit de ziduri construite din material mai trainic (material litic, tegular etc.), păstrându-se uneori planimetria anterioară, însă de fiecare dată este respectat spațiul destinat unui ansamblu de locuit.

Se remarcă una dintre clădiri (aflată la limita de vest a așezării) care era prevăzută cu instalație de

încălzit de tip hipocaust. Clădirea, de formă dreptunghiulară (26 × 15 m) era compartimentată în cinci spații aproximativ de formă pătrată, două dreptunghiulare, unul rotund și unul în formă de semicerc. Zidurile, masive, sunt construite din blocuri de calcar, șisturi și pietre de râu legate cu mortar. Trei dintre spațiile de formă pătrată, încăperea rotundă și cea în formă de semicerc erau prevăzute cu instalație de încălzire, iar unul dintre spații (de la sud) este un praefurnium. Acest fapt, precum și detaliile constructive a două dintre spațiile neîncălzite (folosirea mortarului hidrofug, prezența unui canal de scurgerea apelor menajere etc.) constituie indicii pentru atribuirea unui caracter termal acestei clădiri, cel puțin în primele două momente ocupaționale ale zonei. Observațiile in situ indică două momente de funcționare a clădirii cu instalație de încălzire și un al treilea în care planimetria și funcționalitatea se schimbă radical. Din această ultimă etapă, unele ziduri anterioare continuă să fie folosite, apar și altele noi, dar cele mai multe, mai ales traseele spre sud, sunt puternic deteriorate.

Printre descoperiri se numără și un spațiu vast (de minim 275 mp), delimitat de trei ziduri, prevăzute din loc în loc cu câte un pinten interior, pavat cu dale din calcar (păstrate pe alocuri), care erau așezate pe un pat din pietricele, bine bătătorite (ce se păstra pe o suprafață mai mare). Aproximativ central se aflau două postamente, unul patrulater (2,20 x 2,60 m) și unul circular (diam. = 1,20 m). Ambele sunt construite pe un pat din pietricele și bordate de șiruri de pietre de râu, postamentul patrulater păstrând și dalele care veneau peste stratul de pietriș. Cel mai probabil acest spațiu (denumit convențional CPL A042) are un caracter public.

Au mai fost cercetate 15 cuptoare de ars material ceramic, unele dezafectate (fiind surprins doar fundul acestora) sau prăbușite în timpul arderii și abandonate. Situațiile surprinse in situ ne fac să credem că o parte dintre cuptoare au funcționat în primele momente ale așezării, ulterior spațiul, nivelat, fiind refolosit în alte scopuri domestice. Deși au fost identificate mai multe tegule cu ștampile (atât în așezare, cât și în necropolă), nu au fost identificate cuptoare de ars material tegular¹².

Materialul arheologic este foarte variat: râșnite, material ceramic (dolia, mortaria, amfore, ulcioare, căni, oale, castroane, cupe, teracote, opaite etc.), obiecte din fier (unelte, arme etc.), din bronz (fibule, plăcuțe, ace etc.), material de construcție (piese arhitectonice, material tegular și obiecte din fier – cuie, piroane), obiecte din sticlă și os, material numismatic. Toate materialele arheologice se află în stadiu de prelucrare și restaurare, analiza acestora urmând a ne oferi indicii fine de datare a fiecărui nivel în parte. Până atunci datarea preliminară, pe care o postulăm pentru întreaga așezare, este secolul al II-lea – mijlocul secolului al III-lea p.Chr.

Așa cum s-a menționat mai sus, în perimetrul km 9+920–10+054 a fost identificată necropola așezării, fiind surprinse limitele de vest și est, parțial de sud și nord. În cele patru luni de cercetare de teren (martie–aprilie, iulie–august) au fost identificate și cercetate 228 de complexe cu caracter funerar, dintre care 213 morminte de incinerare, 200 dintre acestea fiind morminte de incinerare cu ardere pe loc, pentru 13 nu s-a putut stabili varianta de ritual, datorită stării precare de conservare. De asemenea, au fost identificate mai multe elemente de arhitectură funerară și o incintă funerară. Inventarul mormintelor este constituit, preponderent, din material ceramic, obiecte din metal, obiecte din sticlă și varia (os, silex). Analiza preliminară a complexelor relevă faptul că dintre cele 213 mormintelor de incinerare cercetate, 167 sunt morminte cu gropi rectangulare, trapezoidale sau albiate în secțiune și 46 sunt morminte de incinerare prevăzute cu treaptă. Din cele 46 de complexe, 28 sunt construite sub forma unei camere rectangulare de cărămidă; 18 sunt gropi cu treaptă. Orientarea gropilor mormintelor nu prezintă diferențe majore, constatându-se, cu mici excepții, o predilecție pentru axa NE–SV (aproximativ 95% dintre cazuri). Amenajările exterioare ale complexelor sunt relativ puține la număr: trei morminte au amenajare de tipul „ring”, de formă circulară, o amenajare rectangulară de mici dimensiuni pentru unul dintre complexe, 11 morminte amenajate în interiorul unei incinte funerare și șapte morminte amenajate în interiorul unui tumul. Numărul redus de amenajări exterioare surprins este, probabil, datorat stării precare de conservare a întregii necropole. Datarea preliminară a necropolei este secolul al II-lea – mijlocul secolului al III-lea p.Chr.

Cercetările arheologice preventive din perioada 16 martie–20 octombrie 2012, pe traseul viitoarei autostrăzii A1, Orăștie–Sibiu, lot Orăștie–Sebeș, în raza comunei Șibot, punctul „În Obrej”, km 9+650–10+150, au condus la investigarea unei așezări romane (vicus) și a necropolei aferente acesteia. Situl

se afla într-o stare de conservare precară, atât din cauza intervențiilor antropice de tot felul de-a lungul vremii (terasări, excavări, trasarea DN7 etc.), cât și din cauza unor „catastrofe” naturale (alunecări de teren, inundații etc.). Au fost cercetate peste 300 de complexe arheologice, cuprinzând atât complexele cu caracter funerar (228), cât și cele specifice unei locuiri (drum, străzi, clădiri, cuptoare etc.), databile pe parcursul întregii stăpâniri romane în Dacia.

Note

1. CCA 2012, p. 280.
2. Tudor 1968, p. 135; Lipovan 1984, p. 459–465; RAA, p. 180–181; Ardevan 1993 (1996), p. 19; Popa 2002, p. 188.
3. La aproximativ 0,5 km nord de DN7 se află terasamentul liniei de cale ferată Vințu de Jos–Deva, care modifică aspectul plan al peisajului antic
4. Drumul brăzda așezarea de la E spre V, fiind surprins pe o lungime de 100 m (păstrat în diverse stadii de conservare) și o lățime de 12 m. Au fost surprinse două momente constructive, asemănătoare, și anume straturi succesive de balast (pietriș și nisip), bătătorit (gr. surprinsă = 0,20–0,40 m, faza 1; gr. = 0,10–0,44 m, faza a 2-a), „bombat” pe centru. Cele două faze se departajează printr-o nivelare cu pământ de culoare cenușie (gr. surprinsă = 0,15–0,30 m). Nu au fost surprinse rigolele. A fost observată legătura dintre drum și strada nr. 2 doar în prima fază de funcționare a acestora. De asemenea, se poate spune că traseul drumului este „mutat” în fază a doua mai spre sud, lucru demonstrat atât de clădirile care se adosează la noul traseu, în ultima fază constructivă, cât și de faptul că fundațiile acestor clădiri suprapun o parte din traseul drumului din faza 1.
5. Strada nr. 1 ($L_p = 44,80$ m, $l = 2,60$ m) avea traseul de la sud la nord, urmând panta naturală. Nu s-a putut observa traseul integral al acesteia, deoarece spre sud acesta se afla sub terasamentul DN7, iar spre nord se conservă foarte puțin. Prin sondajele efectuate s-a constatat că această stradă are două faze de construcție. Strada nr. 2 ($L = 60$ m, $l = 2,80$ m) avea tot un traseu S–N, urmând panta naturală, ce pornea din drumul ce brăzda așezarea de la E la V. Strada cunoaște două faze de construcție, ultima fază fiind distrusă într-o proporție foarte mare
6. Cele mai multe au suprafețe medii, între 57 mp și 500 mp, o singură clădire este de dimensiuni mai mari având cca. 1800 mp.
7. Părți ale unora dintre clădirile de la nord de DN7 erau dispuse sub terasamentul drumului național, iar clădirile de la sud de DN7 se aflau într-o stare de conservare precară, astfel încât, unele părți ale lor erau distruse în totalitate.
8. Dimensiunile acestora sunt cuprinse între 8,80 x 11,40 m și 12,45 x 10 m
9. Dimensiunile acestora sunt cuprinse între 10,20 x 7,20 m și 79 x 24 m.
10. Clădirile au de la două compartimentări până la nouă, însă cele mai multe sunt compartimentate în patru-cinci spații. Trebuie menționat că unele clădiri au fost surprinse parțial, ceea ce ar explica și numărul mic de încăperi reperate.
11. Zidurile au grosimi cuprinse între 0,40–0,60 m.
12. Un posibil cuptor cu o astfel de funcționalitate este cunoscut din literatura de specialitate în punctul „La Baltă”, aflat la vest de satul Șibot, la cca. 2 km de punctul „În Obrej” — Lipovan 1984, p. 459–461.

Informații suplimentare online

[Raportul 5060 din cronica.cimec.ro](http://raportul5060.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)
